

מה עושות האיילות

מילים : לאה גולדברג .

לחן : אריה לבנון

על התמליל

השיר של לאה גולדברג נכתב כשיר ערש לילדים. האיילות הן נושא השיר הן בשל המצלול (איילות – לילות), והן בשל היותן סמל לשובבות ולקופצנות, אשר נרגעות עם בוא הלילה. מבחינה זו האיילות מדומות לילדים.

האיילות מדומות לילדים גם בנקודות אחרות בשיר : הן חולמות על משחקים בגולות, יש מי ששומר עליהן בעת השינה וכד'.

השיר בן ארבעה בתים, אשר מבחינה פרוזודית אין ביניהם הבדל. כולם באותו משקל, והחריזה השלמה חוזרת בכל ארבע השורות של כל בית.

השורה הראשונה בכל בית היא שאלה, וארבע השורות הנוספות הן תשובה לשאלה.

בבית האחרון יש הארכה – חמש שורות במקום ארבע.

המשוררת בחרה לכתוב את השיר כך, שהמילה האחרונה בכל משפט נפרדת ממנו, ומקבלת מרחב משלה. צורת כתיבה זו מזמינה לנשום לפני המילה האחרונה, ומאטה ומרגיעה עוד יותר את קצב הקריאה.

מה עושות האילות / לאה גולדברג

מה עושות האילות
בלילות?
הן עוצמות את עיניהן
הגדולות.
הן שולבות את רגליהן
הקלות
ישנות האילות
בלילות.

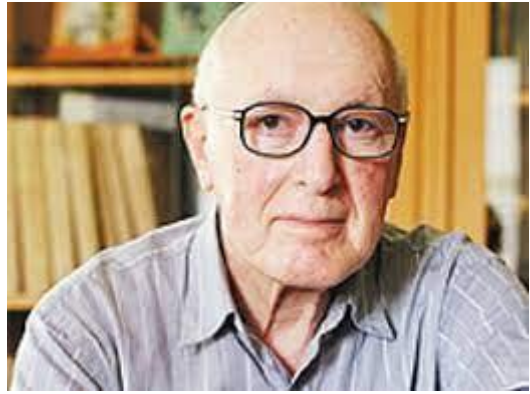
מי שומר על חלומן
המתוק?
הירח הלבן
מרחוק.
הוא מביט לתוך הגן
בבת שחוק
ואומר לכוס נתן:
נוס ושתקי!

מה חולמות האילות
בלילות?
הן חולמות כי הפילות
הגדולות
שחקו אתן בגיולים
וגלות,
ובכל, בכל זכו
האילות.

מי מעיר אותן עם שחר
משנתן?
לא הפיל, ולא הקוף,
ולא התן,
לא ארנבת, לא שקוי
ולא שפו,
כי אילת-השחר חבדתן
מעירה אותן בפקר משנתן.

איור של אריה נבון מתוך המהדורה הראשונה של הספר:

על הלחן של אריה לבנון

https://www.youtube.com/watch?v=rEp3Lx_rles

- הלחן של אריה לבנון מחזק את אוירת השיר של לאה גולדברג.
1. מבנה השיר סְטְרוֹפִי – אותה מנגינה חוזרת בכל הבתים.
  2. הפסוקים ארוכים וברורים, ועוקבים אחר הזרימה של משפטי השיר.
  3. יש עצירה קלה לפני המילה האחרונה בכל פסוק, אשר מחזקת את ההפרדה שיצרה המשוררת לצורך "נשימה" בסופי המשפטים.
  4. קו המתאר של הפסוק הראשון בכל בית מסתיים בעליה. עליה זו מדמה אינטונציה של שאלה.
  5. כל בית מולחן ברצף, וכך נוצר קו ארוך המגיע לרגיעה שלמה רק בהגעה לצליל הטוניקה בסוף הבית.

הצעות לפעילות

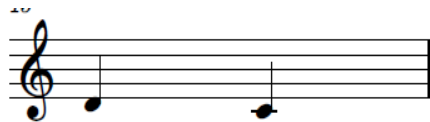
1. הפיסוק:
  - א. ישיבה במקום. הקשבה לשירת המורה. התלמידים מוליכים יד באוויר, ובסוף כל פסוק מניחים את היד על איבר אחר (כתף, לחי, ראש וכד'). בסוף הפסוק הראשון בכל בית היד גבוהה, ובסוף הפסוק האחרון (הרביעי) מניחים את היד על הברך.
  - ב. כמו א', עם עצירה קלה באויר לפני המילה האחרונה בכל פסוק.
  - ג. הליכה במרחב לפי הפעמות. במילה האחרונה בכל פסוק עצירה והמחזות התנועה שמתארת את המילה (בלילות, הגדולות, הקלות, ועוד בעצירה או בקידה).
  - ד. לדוגמה: "מה עושות האיילות" – הליכה, "בלילות" – עצירה וקידה תוך המחזות המילה.
- ה. כמו ג', אך בכל סוף פסוק פוגשים חבר ומחווים קידה אחד כלפי השני בהמחזות המילה האחרונה.
- ה. הליכה במרחב בין כסאות מפוזרים. בסוף כל פסוק עצירה ליד כיסא כלשהו, ובפסוק הרביעי ישיבה על הכסא.

2. טיפוח השירה :

- א. הקשבה לשירת המורה, והצטרפות התלמידים במילה האחרונה בכל פסוק.
- בשני הפסוקים האחרונים של הבית האחרון ("כי איילת השחר חברתן...") – שירת המורה.
- ב. סולן שר את הפסוק הראשון (השאלה), והכתה כולה שרה את שלושת הפסוקים הבאים.
- בבית האחרון הסולן שר גם את שני הפסוקים האחרונים.
- ג. חלוקת הכתה לארבע קבוצות, כל קבוצה שרה בית אחד, ושאר הקבוצות מצטרפות במחוות ידיים כמו בסעיף 1א.
- ד. שירת השיר כולו, עם ניצוח של תלמיד. הניצוח יראה את המשפטים ואת הדינמיקה. למשל: דימינאנדו לקראת סוף הפסוק, או לקראת סוף הבית.

3. נגינה – קריאת תווים :

- א. חלוקת צלילונים לארבעה תלמידים, לפי הפסוקים :
פסוק ראשון – מי, פה, סול.
פסוק שני – דו, רה, מי
פסוק שלישי – סול, לה, סי
פסוק רביעי – רה, דו.
- את התווים לנגינה אפשר להניח לפני הנגנים (לכל אחד את התווים שלו) או להקרין על הלוח ולהראות בעת הנגינה.

Andantino ♩ = 76

The musical score consists of four staves of music in 3/4 time, marked 'Andantino' with a tempo of ♩ = 76. The lyrics are in Hebrew. Red boxes highlight the following phrases:

- Staff 1: לוח - לי - ב
- Staff 2: לוח - גוד - ה
- Staff 2: לוח - ק - ה
- Staff 3: לוח - לי - ב

Chords and other markings include: C, G, C, G, C, Dm, F, Dm, B7, Em, Dm, Am, G7, C, G, Dm, 1.2.3., 4., Am, Dm, Gm/EA, Dm, C, G7, C.

ב. כמו א', בתוספת שירה של שמות הצלילים יחד עם נגינתם.